

Valtioneuvoston asetus

maanpuolustusta koskevista poikkeuksista kemikaalilainsäädännön soveltamisessa

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään:
kemikaalilain (599/2013) 3 §:n nojalla, sellaisena kuin se on laissa 716/2021:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään niistä menettelyistä, joilla Suomen maanpuolustuksen kannalta välttämättömissä tapauksissa voidaan poiketa kemikaalilain (599/2013), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*, ja aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*, sekä mainittujen asetusten nojalla annettujen Euroopan unionin säännösten noudattamisesta.

2 §

Kemikaalin poikkeusperusteinen käsittely

Tässä asetuksessa *kemikaalin poikkeusperusteisella käsittelyllä* tarkoitetaan sellaista seoksessa, esineessä tai sellaisenaan olevan aineen valmistusta, markkinoille saattamista, käyttöä ja jakelua, jossa kemikaalilain 3 §:n, REACH-asetuksen 2 artiklan 3 kohdan tai CLP-asetuksen 1 artiklan 4 kohdan nojalla poiketaan mainittujen säästöjen noudattamisesta.

Kaikessa kemikaalin poikkeusperusteisessa käsittelyssä on noudatettava riittävää huolellisuutta kemikaalin käyttäjän turvallisuuden ja ympäristönsuojelun varmistamiseksi.

3 §

Edellytykset kemikaalin poikkeusperusteiselle käsittelylle

Edellytyksenä kemikaalin poikkeusperusteiselle käsittelylle on, että viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

Lisäksi edellytyksenä kemikaalin poikkeusperusteiselle käsittelylle on, että se aineena, seoksessa tai esineessä on välttämätön osa sellaista järjestelmää, jota ilman ei voida toteuttaa Puolustusvoimien koulutusta, Puolustusvoimien valmiuden ylläpitoa, valmistautumista valmistukseen ja varastointiin poikkeusoloissa tai Puolustusvoimien kansainvälisiä harjoituksia taikka kansainvälisen avun vastaanottamista tai antamista. Kemikaalin poikkeusperusteinen käsittely

edellyttää tällöin lisäksi, että kemikaalia ei voida korvata toisella vähemmän haitallisella kemikaalilla teknisistä syistä tai ilman kohtuuttomia tuotekehitys- taikka olemassa olevien varmuus- ja valmiusvarastojen purkukustannuksia.

4 §

Viranomaiset

Tämän asetuksen mukaisten menettelyiden ylin ohjaus ja valvonta kuuluu puolustusministeriölle.

Päaesikunta johtaa ja valvoo tämän asetuksen mukaisia menettelyjä puolustushallinnossa ja vastaa kemikaalin poikkeusperusteisesta käsittelystä aiheutuvien terveys- ja ympäristöhaittojen torjumisesta ja ehkäisemisestä.

Päaesikunta raportoi myöntämistään poikkeuksista puolustusministeriölle vuosittain. Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto tarkastaa tämän asetuksen mukaiset menettelyt puolustushallinnossa.

5 §

Kemikaalin poikkeusperusteisesta käsittelystä päättäminen

Päaesikunta päättää, voidaanko kemikaalia käsitellä poikkeusperusteisesti.

Ennen 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä Pääesikunnan on pyydettävä Pääesikunnan teknillisen tarkastusosaston lausunto.

6 §

Lupahakemus

Kemikaalin poikkeusperusteista käsittelyä koskeva lupahakemus tehdään Pääesikunnalle. Hakemuksen voi tehdä puolustushaaraesikunta tai suoraan Pääesikunnan alainen Puolustusvoimien hankintayksikkö taikka suoraan Pääesikunnan alainen Puolustusvoimien varastoinnista vastaava yksikkö. Hakemuksessa on kuvattava toiminta, joka halutaan määriteltävän kemikaalin poikkeusperusteiseksi käsittelyksi ja esitettävä ne syyt, joiden vuoksi toiminta tulisi määritellä kemikaalin poikkeusperusteiseksi käsittelyksi.

7 §

REACH-asetuksen mukainen rekisteröinti

Jos kemikaalin käsittely on yksinomaan poikkeusperusteista, REACH-asetuksen mukaisen rekisteröintivelvoitteen piiriin kuuluvan aineen valmistajan ja EU-maahantuojan ei tarvitse tehdä REACH-asetuksen II osastossa tarkoitettua rekisteröintiä Euroopan kemikaalivirastolle eikä toimittaa kemikaalilain 22 §:ssä tarkoitettuja tietoja Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Jos kemikaalin käsittely on osaksi poikkeusperusteista, aineen valmistajan ja EU-maahantuojan ei tarvitse rekisteröinnissä ilmoittaa poikkeusperusteista käsittelyä tunnistettuna käyttönä eikä ottaa sitä huomioon kemikaaliturvallisuusarvioinnissa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun kemikaalin poikkeusperusteiseen käsittelyyn tarkoitetun kemikaalin valmistajan ja EU-maahantuojan tulee toimittaa REACH-asetuksen 10 ja 12 artiklassa tai 17 ja 18 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa mainituissa artikloissa tarkoitetut tiedot Pääesikunnalle.

Päaesikunnan tulee laatia REACH-asetuksen 14 ja 37 artiklassa tarkoitettu kemikaaliturvallisuusraportti kemikaalin poikkeusperusteisen käsittelyn osalta, jos Puolustusvoimat ei anna aineen käyttöä koskevia tietoja aineen toimittajalle.

REACH-asetuksen 38 artiklan mukainen ilmoitus tehdään kemikaalin poikkeusperusteisen käsittelyn osalta Päaesikunnalle.

8 §

Tiedottaminen toimitusketjussa ja jatkokäyttäjän velvollisuudet

Luvanhakijan tulee täydentää Puolustusvoimien käyttöön tarkoitettua käyttöturvallisuustiedotetta kemikaalin poikkeusperusteisen käsittelyn osalta vastaamaan kemikaalin poikkeusperusteista käsittelyn koskevaa lupaa ja REACH-asetuksessa säädettyjä vaatimuksia sekä toimittaa käyttöturvallisuustiedotteen kyseisen kemikaalin käyttäjän saataville.

9 §

REACH-asetuksen mukainen lupamenettely

Jos Puolustusvoimissa käytetään tai Puolustusvoimien tilauksesta valmistetaan tai käytetään REACH-asetuksen mukaista luvanvaraista ainetta kemikaalin poikkeusperusteiseen käsittelyyn, REACH-asetuksen 62 artiklan mukaista lupaa haetaan Euroopan kemikaaliviraston sijasta Päaesikunnalta. Lupahakemuksen tekemiseen sovelletaan, mitä 62 artiklassa säädetään. Päaesikunta käsittelee lupahakemuksen 60 artiklan periaatteiden mukaisesti lukuun ottamatta mainitun artiklan 1 kohtaa sekä 4 kohdassa tarkoitettujen komiteoiden lausuntoja. Puolustusvoimissa lausunnon antaa Päaesikunnan nimeämä kemikaalitoimikunta. Sosioekonomisten seikkojen harkinnassa vaikuttavana tekijänä otetaan huomioon kemikaalin tarve puolustuskäytössä. Lupamenettelyssä ei noudateta REACH-asetuksen 61 ja 63—66 artiklassa säädettyä menettelyä.

10 §

CLP-asetuksen mukainen luokitus ja merkinnät sekä ilmoitus

CLP-asetuksen mukainen luokitusilmoitus tehdään Päaesikunnalle Euroopan kemikaaliviraston sijaan, jos kemikaalin käsittely on yksinomaan poikkeusperusteista.

Päaesikunta voi päättää, että Puolustusvoimien käyttöön tarkoitettuihin varmuusvarastoihin ennen 1 päivää joulukuuta 2010 toimitettujen aineiden ja ennen 1 päivää kesäkuuta 2015 toimitettujen seosten pakkausmerkintöjen ei tarvitse täyttää kaikkia CLP-asetuksen mukaisia merkintävaatimuksia, kun kyseiset kemikaalit otetaan käyttöön. Varmuusvarastoista käyttöön otettavien kemikaalien mukana on kuitenkin tällöin toimitettava asianmukaiset tiedot terveyden ja ympäristön suojelemiseksi.

Ennen 2 momentissa tarkoitettun päätöksen tekemistä on hankittava Päaesikunnan teknillisen tarkastusosaston lausunto.

11 §

Tietojen luovuttaminen viranomaisille

Päaesikunta luovuttaa pyynnöstä kemikaalilain 2 luvussa tarkoitetuille valvontaviranomaisille näiden kemikaalilain valvonnassa tarvitsemat tiedot niistä kemikaaleista, joiden poikkeusperusteisesta käsittelystä se on päättänyt, ja näiden poikkeusperusteisesta käsittelystä siltä osin kuin

tiedot eivät ole salassa pidettäviä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan nojalla.

12 §

Poikkeaminen velvollisuudesta toimittaa tietoja

Jos tietojen toimittamatta jättäminen on maanpuolustuksen luonteen, tarkoituksen tai erityistehtävien vuoksi välttämätöntä, voidaan Puolustushallinnossa ja maanpuolustusta tukevassa tuotannossa poiketa kemikaalilain 22 b §:ssä säädetystä velvollisuudesta toimittaa Euroopan kemikaalivirastolle tietoja erityistä huolta aiheuttavasta aineesta, jota on sellaisessa esineessä, joka mainitaan Euroopan unionin yhteisessä puolustustarvikeluettelossa, tai joka on:

- 1) asejärjestelmä ja sen osa;
- 2) sotilaskäyttöön tarkoitettu viestijärjestelmä;
- 3) kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa (562/1996) tarkoitettu kaksikäyttötuote;
- 4) muu 1—3 kohdassa tarkoitettuja esineitä vastaava maanpuolustusta välittömästi tukeva esine.

Tietojen toimittamista koskevasta velvollisuudesta ei kuitenkaan saa poiketa, jos kyseessä on sellainen tavanomainen esine, jota käytetään sekä siviili- että sotilaskäyttöön.

13 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 7 päivänä huhtikuuta 2022.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa tehdyt päätökset ja sitoumukset maanpuolustusta koskevista poikkeuksista kemikaalilainsäädännön soveltamisessa pysyvät voimassa, ellei muuta erikseen sovita.

Tällä asetuksella kumotaan maanpuolustusta koskevista poikkeuksista kemikaalilainsäädännön soveltamisessa annettu valtioneuvoston asetus (996/2010).

Helsingissä 31.3.2022

Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén

Hallitussihteeri Helena Korpinen